

SAĞLIK İŞLETMELERİNDE MEDİKAL MUHASEBE UZMANLIĞI EĞİTİMİ VE ÖNEMİ¹

Aydın Şenol², Mehmet Halit Metin³

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 10.06.2022

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 26.12.2022

Atf/©: Şenol, A. & Metin, M.H. (2022). Sağlık İşletmelerinde Medikal Muhasebe Uzmanlığı Eğitimi ve Önemi, Scientific Journal of Innovation and Social Sciences Research, 2 (2), 111-121

Özet

Türkiye’de 2003 yılında hayata geçirilen sağlıkta dönüşüm programı ile kurulmuş olan Sosyal Sigortalar Kurumunun özel hastanelerde hizmet vermeye başlamasıyla özel sağlık kurumlarında medikal muhasebe kavramından söz edilmeye başlandı. Özel sağlık kurumlarında sağlık giderlerinin uygun bir şekilde tahakkuk etmesi ve takibinin yapılması işletme devamlılığı açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle alanında uzman olan medikal muhasebe çalışanı ve medikal muhasebe uzmanları sağlık hizmeti sunumunu Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ve faturalama kurallarına göre muhasebeleştirme yaparak işletmenin gelir kaybını engellemektedir. Bu çalışmada, Türkiye’de eğitim hizmeti veren üniversitelerin ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimlerinin ilgili bölümlerinde medikal muhasebe eğitimine ne kadar yer verdikleri araştırılmış ve konu hakkındaki eğitimin önemine değinilmiştir. Medikal muhasebe ile birlikte özel sağlık kurumlarında yeni iş bölümleri oluşmuş ve bu alanlarda çalışan personelin nasıl ve ne derecede uzmanlaştığını saptamak amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda incelenen 68 kamu ve vakıf üniversitesinin sadece beş tanesinde “Medikal Muhasebe” adı altında müfredatlarında ders olarak yer verildiği saptanmıştır. Medikal muhasebe alanındaki eğitimlerin daha çok kurslar aracılığıyla verildiği veya aday personelin iş hayatına başlaması ile birlikte iş başında eğitimlerini sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık İşletmeleri, Medikal Muhasebe Eğitimi, Faturalama

IN THE HEALTHCARE ENTERPRISES IN MEDICAL ACCOUNTING EXPERTISE TRAINING AND ITS IMPORTANCE

Abstract

The concept of medical accounting began to be mentioned in private health institutions when the Social Insurance Institution, which was established with the health transformation program implemented in Turkey in 2003, started to serve in private hospitals. Appropriate accrual and follow-up of health expenses in private health institutions is important for business continuity. For this reason, medical accounting staff and medical accounting experts who are experts in their fields prevent the income loss of the enterprise by accounting for the health service delivery according to the Health Practice Communiqué (SUT) and billing rules. In this study, it has been researched how much medical accounting education is included in the relevant departments of the associate, undergraduate and graduate education of the universities providing education services in Turkey and its importance is mentioned. With medical accounting, new business divisions have been formed in private health institutions and it is aimed to determine how and to what extent the personnel working in these fields are specialized. As a result of the study, it was determined that only five of the 68 public and foundation universities examined were included in their curricula under the name of "Medical Accounting". It is seen that the trainings in the field of medical accounting are mostly given through courses or begin when the personnel enters the business life.

Keywords: Healthcare Businesses, Medical Accounting Education, Invoicing

¹ Bu çalışma, III. Uluslararası Akademik Çalışmalar-2022 Değişim & Uyum Kongresi’nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

^{2*}Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Sağlık Hizmetleri MYO, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Dr. Öğr. Üyesi, asenol@subu.edu.tr

^{3**}Sağlık Yönetimi Bölümü YL, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, y215021019@subu.edu.tr

GİRİŞ

Sağlık yöneticileri sınırlı olan kaynakları daha verimli kullanabilmek ve karşılaştıkları bürokratik engelleri daha kolay aşabilmek amacıyla sağlık muhasebesine özen göstermektedirler. Özel ve kamu sağlık kuruluşları, artan talep ile başa çıkmak için kurumsal, organizasyonel, yönetsel ve finansal değişim stratejileri uygulamak ve en az maliyet ile maksimum fayda sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu anlayışla bilgi; yönetim sürecinde ihtiyaç duyulan en önemli kaynak olduğundan, muhasebenin tanıtılmasıyla desteklenen kapsamlı bir muhasebe bilgi sisteminin geliştirilmesi hem yöneticiler için hem de kurumlar için gereklidir (Mehrolhassani ve Emami, 2013). Muhasebe kayıt sistemleri, zaman içinde yapı ve süreklilik sağlamak için başvurulabilecek bir dizi prosedür olarak tanımlanabilmektedir. "Muhasebe Sistemi" dil gibi, belirli bir zaman ve mekânın dışında var olan soyut işaretler ve kurallardan oluşmaktadır. Günlük aktivitelerin kaydedilmesi, iletilmesi ve yorumlanması için potansiyel bir araç olmaktadır (Lawrence vd., 1997). Son 20 yılda kamu ve özel hastane sayılarında büyük bir artış yaşanması ile beraber hasta sayısında da artış yaşanmıştır (Vasicek ve Roje, 2010). Hem daha iyi bakım hizmeti verebilmek hem de maliyetleri azaltabilmek için yönetim bilgi sistemine ihtiyaç duyulmaktadır (Mehrolhassani ve Emami, 2013). Bu bağlamda kamu hastaneleri de özel hastaneler gibi tahakkuk esaslı muhasebeye geçmiş ve özel sektör tarzı mali tabloları benimsemiştir (Azoulay vd., 2007). Kamu sektöründe tahakkuk sistemine geçen tüm ülkeler yönetsel işlevleri değerlendirme imkânı sağlama, kaynak tahsisi için faydalı bilgilere erişme, daha iyi finansal raporlama ve hükümetin ekonomik etkileri hakkında eksiksiz bir görüş sağlama gibi ortak hedefler benimsenmiştir (Vasicek ve Roje, 2010; Mehrolhassani ve Emami, 2013).

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Genel Sağlık sigortasının özel hastanelerde geçerli olmasıyla beraber, özel hastanelerin gelir düzeyinde artış ve aynı zamanda kayıplar meydana gelmiştir. Özellikle faturalama sürecinde yapılan hatalar ve Sosyal Güvenlik Kurumu mevzuatındaki gerekli şartların sağlanmaması özel sağlık kurumlarında ciddi gelir kaybına sebep olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, medikal muhasebe uzmanlarının eğitim süreci ve özel sağlık kurumları için çok önemli olan rolü üzerinde durmaktır.

2. MEDİKAL MUHASEBE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Sağlık kurumları ellerindeki sınırlı kaynaklarla sağlık hizmetinin kalitesini düşürmeden verdikleri hizmeti zamanında, etkin, verimli bir şekilde vermek ve bu hizmetin sürekliliğini sağlamak zorundadır (Kördeve, 2017; Nazlıoğlu, 2020). Muhasebe sistemi hem hastane yönetimi için hem sağlık yöneticileri için kıt kaynakların verimli kullanılması ve sağlık hizmetinin kaliteli bir şekilde verilmesi için analizler yaparak (Kahramanoğlu ve Acar, 2017) sağlık yöneticilerinin muhasebe bilgilerini daha etkin kullanmaya zorlamaktadır (Şahin, 2020). Finansal muhasebe, kamu ve özel kurumlarda olduğu gibi sağlık kurumlarında da gelir ve giderleri hesaplayan, sağlık kurumunun finansal yapısıyla ilgili bilgiler veren, bünyesinde muhasebe alt bölümlerini oluşturan bütüncül bir süreçtir. Bununla birlikte kamu ve özel sektör de birbirinden ayrı işleyişe sahiptir. Özel sağlık kurumlarında muhasebe işlemleri medikal muhasebe adı altında medikal muhasebe uzmanları tarafından yürütülmektedir. Medikal muhasebe uzmanı gerekli eğitimleri aldıktan sonra medikal muhasebe çalışanlarıyla birlikte faturalama süreçlerinin takibini yapmaktadır (Sayım, 2016). Emekli Sandığı, BAĞ-KUR, SSK kurumlarının Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) eski adıyla Bütçe Uygulama Tebliği'ne (BUT) göre sağlık harcamalarının ödemelerinin tek çatı altında birleştirilmesi ile Kördeve (2017) SGK çatısı oluşturulmuş ve bu sayede özel hastanelere olan ilgi de artmıştır. SGK, kamu sağlık kurumlarında olduğu gibi özel hastanelerinde

de en büyük müşteri hâline gelmiştir (Yarar ve İnce, 2017). Özel sağlık kurumlarının GSS ve GSS'ye bağlı olarak çalışan Tamamlayıcı Sağlık Sigortası üzerinden verdiği hizmeti SGK'ya fatura etmesi, bu faturaları takip etme, faturaların tahsilini kurum ile SGK arasında entegre sistemler aracılığıyla sağlamak amacıyla yapılan işlemler Medikal Muhasebe işleri olarak adlandırılmaktadır. Bu işleri yürüten, takip eden kişilere ise medikal muhasebe uzmanı denilmektedir. Sağlık hizmetlerinin karmaşıklığı ve maliyetinin yüksek olması, sağlık kurumlarında çalışacak personelin medikal muhasebe eğitimi almış olmasını gerekli kılmaktadır (Kördeve, 2017).

2.1 Medula Sistemi

Medula; sağlık hizmetini sunan kurumlarda Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) sağlamış olduğu Genel Sağlık Sigortası'nı (GSS) kullanarak aldığı hizmetlerin, sağlık kurumunun iç süreçlerine müdahale etmeden faturaya ait takip numarasını elektronik olarak toplayan ve verilen hizmetin ödemesini sağlayan çoklu bir sistemdir (Sözen, 2015). Medula sistemiyle sağlık hizmetinin kalitesi artmıştır. Biyomedikal doğrulama sayesinde kötüye kullanım engellenmiş ve kayıt altına alınan hasta bilgileriyle doktorlar hastasını daha kolay takip edebilir hâle gelmiştir (Kördeve, 2017).

3. SAĞLIK İŞLETMELERİ VE UNSURLARI

3.1 Sağlık Kavramı

DSÖ'ye göre sağlığın pozitif yönden tanımı "sadece hastalık ve sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali" olarak ifade edilmektedir (Somunoğlu, 1999). Sağlık alanında geniş kabul gören işlevsel bakış açısı; sağlık durumunun ölçüleri geleneksel olarak en genel dağılıma sahip koşullar veya ortalama türünden sapmalar arasındaki ayrımlarla ilgilidir. Fiziksel, zihinsel ve sosyal işlev için değerler işlevsel statünün olağan kategorileri ile tanımlanır veya türetilirken hastalık; insan bireyinin normal işleyişindeki bir rahatsızlık durumu olarak tanımlanmaktadır (Patrick ve Bergner, 1990).

3.2 Sağlık Hizmetleri

Gelişmiş ülkelerin gelişmişlik göstergelerinden biri de sağlık alanındaki gelişmeler ve sağlık hizmetine ulaşılabilir olma durumlarıdır. Bu yüzden özellikle gelişmekte olan ülkeler sağlık hizmetlerine daha fazla yatırım yapmakta ve önem vermektedirler. Ülkemizde sağlık hizmetleri devlet kontrolünde yürütülmektedir. Sağlık hizmeti; insanın sağlıklı olma haline tehdit oluşturabilecek durumların giderilmesi, hasta olanların iyileştirmesi, sağlığı geliştirme ve araştırma alanında yapılan hizmetlerin tamamını kapsamaktadır (Orhaner, 2006).

4. SAĞLIK KURUMLARINDA MEDİKAL MUHASEBE

Özel veya kamu fark etmeksizin tüm sağlık kurumlarının en büyük müşterisi SGK'dır (Yarar ve İnce, 2017). SGK güvencesiyle sağlık kurumlarında sunulan hizmetin maliyetini, SGK'dan geri almak için faturaları SUT'a göre düzenlemeyi gerektirmektedir. Sağlık tedarikçilerinden sağlık uzmanlarına, SGK'dan sağlık kurumlarının her bir birimine kadar uzanan birden çok paydaşı kapsayan bu süreç uzmanlarca yürütülmektedir (Arık ve Yılmaz, 2021). Bu noktada medikal muhasebe eğitimi alan çalışanlar sağlık kurumlarında sunulan sağlık hizmetinin faturalandırılması ve maliyetlerin denetim altına alınması görevini üstlenmektedir. Sağlık kurumları da faturalama süreçlerini çok iyi takip ederek

gelir kaybını en aza indirmeye çalışmaktadır (Sevim, 2019). Özellikle sağlık sektöründe yer alan özel sağlık işletmeleri, sunduğu hizmetin karşılığını ilgili anlaşmalı kurumdan eksiksiz ve zamanında geri almak istemektedir. Bunu isterken verdiği hizmetin de eksiksiz ve anlaşmalı kurumların belirlediği kurallar çerçevesinde süreçlerini yürütmek durumundadır (Arık ve Yılmaz, 2021). Bu karşılıklı etkileşim ve iletişim, verilen hizmetin fatura edilme süreçlerini kapsayan medikal muhasebe süreçlerinin işletme için ne kadar hayati olduğunu göstermektedir (Cansever, 2015).

4.1 Faturalandırma

Faturalandırma; sağlık kurumları tarafından sunulan sağlık hizmetinin karşılığını almak için sigorta şirketlerine yapılan taleplerin sunulması ve takip edilmesi işlemidir. Sağlık kurumlarında faturalandırma süreci hastanın hastalık, yaralanma veya durumunun teşhisi ve tedavisi için hastaneye gelmesiyle başlar. Hasta, hastaneden ayrılana kadar verilen tüm hizmetler hasta adına veya anlaşmalı kurum adına sisteme kaydedilmektedir. Bir sonraki adımda, sigorta şirketlerinin belirlediği kurallara göre tüm hizmetler ücretlendirilerek faturalandırılır ve ilgili sigorta payına ya da hasta payına yansıtılmak üzere işlenir (Daşdemir vd., 2013). Faturalama birimi, sağlık kurumunun hastalarına sunmuş olduğu hizmetin maliyetini ilgili kurumdan alması ve sağladığı hizmet sürekliliğinin devamı için hastanelerin süreçleri takip eden medikal muhasebe biriminin bir ayağıdır. Faturalama birimlerinde faturaların acil olarak ve zamanında kesilmesi, geri ödemelerin takip edilebilmesi için sağlık hizmetinin sürdürülebilirliğini etkileyebilecek olumsuzluklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden bu biriminde çalışacak personelin, medikal muhasebe süreçlerine hâkim, bilgili ve deneyimli kişiler olması çok önemlidir (Cansever, 2015). Özel sağlık kurumlarında medikal muhasebe bölümlere ayrılmaktadır. Bu bölümlerden biri olan ön muhasebe sistemi hasta kayıt yetkilisinin kasasının teslim alınması ve kontrolünün yapılması, kredili satışların takibi, yatış ödemelerinin alınması, geri dönen faturaların kontrolü, vadeli, nakit veya havale ödemelerinin takibi yapılmaktadır (Sayım, 2016).

4.2 Medikal Muhasebe-Hasta Bilgi Sistemi

Gerek kamu gerek özel sağlık kuruluşları olsun hasta kayıt birimi hasta ile iletişime geçen, temas kuran ilk birimdir (Yüksel, 2021). Hasta kayıt birimi, sağlık hizmeti için gelen hastaların kişisel verilerini ve tıbbi verilerin kaydedildiği bilgi sisteminin bir parçasıdır (Meşe, 2003). Durum böyle olunca hasta kabul birimi özellikle özel sağlık hastaneleri için hayati öneme sahip olmaktadır. Hasta hizmetleri olarak da adlandırılan hasta kayıt birimi, özel hastanelerde medikal muhasebe süreçlerinin yoğun olduğu ve medikal muhasebe uzmanı tarafından denetiminin yapıldığı hastanenin bütün birimleriyle ilişkili olduğu karmaşık bir yapıdır. Hasta kayıt sistemi başlangıçta hastane faaliyetleri için bir izleme aracı iken, 2000 yılından itibaren, özel sigorta şirketlerinin gelişmesi ve özel sağlık kurumlarında hizmet vermeye başlaması, özel hastanelerde ödeme sisteminin gelişmesi medikal muhasebenin temelini oluşturmuştur (Lynge vd., 2011). Sağlık hizmeti alan kişiler için sağlık hizmet bedeli olarak hasta kayıt yetkilisi tarafından faturalar düzenlenir. Bu faturalar, hastanın girişiyle açılır, verilen bütün hizmetler sisteme işlenir. Hasta hizmet aldıktan sonra, hastaneden ayrılmasına yakın, hasta faturası kesilerek işlemlere son verilir. Hastaların aldığı hizmetler hastanın sigortasına göre hasta kayıt sorumlusu tarafından hastane bilgi sistemlerine kayıt edilerek fatura edilmektedir. Fatura bilgilerinin yanı sıra hastaya ait tanı-tedavi, doktor bilgisi, hastanın başvurduğu branş ve test sonuçları da kayıt altına alınmaktadır (Orhaner vd., 2016).

4.3 Genel Sağlık Sigortası (GSS)

Sosyal devlet anlayışı gereği ülke nüfusunun tamamının sağlık hizmetine ulaşabilmesi ve adaletli bir şekilde faydalanması amaçlanmaktadır. Ülkemizde SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığının birleştirilmesiyle Sosyal Güvenlik Kurumu oluşturulmuştur. SGK adı altında birleşen bu kurumlar arasındaki farklılıklar ortadan kaldırıldı; daha adil ve erişilebilir bir yapıya dönüşmüştür. Böylece kişinin ekonomik durumuna bakılmaksızın, kurum farkı ayırımı yapılmadan herkesin devlet ve üniversite hastanelerinde hizmet alabilmesi sağlanmıştır. Ayrıca GSS anlaşmalı özel sağlık kurumları da sağlık hizmet maliyetlerinin bir kısmının SGK tarafından karşılanmasıyla özel sağlık kurumları da başvuran tüm hastalara hizmet vermeye başlamıştır (Özmen, 2013).

4.4 Anlaşmalı Kurumlar / Özel Sağlık Sigortası

Sigorta kavramı bireyin yaşamı süresince ulaşabilecek maliyet riskine karşı önceden kendisini güvence altına alma ihtiyacından doğmuştur (Yayar ve Daşçı, 2020). Genel sağlık sigortasının beklentileri karşılamadığı ve yetersiz kalan yerlerde oluşabilecek riskleri paylaşarak özel sağlık sigorta kavramını meydana getirdi. Devlet, sağlık alanında oluşabilecek maliyetleri böylece bölüşerek yükünü hafifletmiştir (Tapan vd., 2015). Böylece genel sağlık sigortası kapsamından memnun olmayanlar veya beklentisi yüksek kişiler özel sağlık sigortası yaptırarak sağlık harcamalarındaki maliyetlere ortak olmuştur. Medikal muhasebe uzmanları tarafından süreçleri takip edilen özel sigortalı hastaların süreçlerinin eksiksiz tamamlanması sağlık kurumunu maliyetlerini önemli ölçüde azaltması amaçlanmıştır.

4.5 Tamamlayıcı Sağlık Sigortası (TSS)

Özel sağlık sigortasının bir benzeri olan “Tamamlayıcı veya Destekleyici Sağlık Sigortası”, GSS ile çalışan, GSS'nin karşılamadığı hizmetleri karşılamayan, ya da kısmen karşıladığı hizmetleri kısmen karşılayan, süreç ve takibinin medikal muhasebe eğitimi almış personel tarafından yapılan özel sağlık sigortası türüdür (Uzun ve Dikmen, 2015). Tamamlayıcı Sağlık Sigortası, geleneksel hastane anlayışı yerine gelişmiş kaliteli klinik bakımı ve en önemlisi tedaviye daha hızlı erişim sağlayarak, konforlu konaklama ve olanakları garanti ederek, tüketiciye sağlık hizmeti sunmaktadır (Mossialos vd. 2004). Sağlık hizmeti maliyetlerinin bir kısmını GSS, kalan kısmının sigorta şirketi tarafından karşılandığı poliçe türü olan Tamamlayıcı Sağlık Sigortasının Varoğlu (2013) faturalama süreçleri medikal muhasebe uzmanları tarafından takip edilmektedir. Böylece sağlık kurumlarının verdiği hizmet sonucunda oluşabilecek mali kayıpları azaltarak, sigorta şirketlerine geri ödeme için gönderilecek evrakları düzenlemektedir.

4.6 Özel Sağlık Sigortası (ÖSS)

Kişilerin sağlık hizmeti maliyetinin hepsini veya belli bir kısmının sigorta şirketi tarafından karşılandığı poliçe türüdür. GSS ile çalışmaz fakat alınan hizmetin ücretlendirmesi SUT'a göre belirlenmektedir. Sigortalının isteğine bağlı olarak %100 ya da %80 sigorta şirketi tarafından ödenecek şekilde hem ayaktan hem de yatarak hizmetleri kapsayabilmektedir. SUT'ta karşılığı olmayan GSS'nin karşılamadığı hizmetler sigorta şirketine fatura edilemiyor. Bu tutarlar hastaya fatura ediliyor. Karşılanan tutar kurum faturası adı altında sigorta şirketine fatura ediliyor. Eksik evrak bırakılmayacak şekilde, kullanıcının kimlik fotokopisi ve ilgili evraklara hasta imzaları alındıktan sonra sigorta şirketine fatura edilebilmektedir. Anlaşmalı kurumlar (TSS, ÖSS, Bankalar) olarak adlandırılan bu kurumlar

genel olarak medikal muhasebe departmanı tarafından takip edilmektedir. Sigorta şirketi ile sağlık kurumu arasında anlaşma sağlanması, sağlık hizmetinin sunulması, sağlık hizmeti karşılığının geri ödeme sistemiyle sigortalardan temin edilmesi medikal muhasebe çalışanları ve uzmanları tarafından gerçekleştirilmektedir.

4.7 Uluslararası Kayıtlar

Ülkemize sağlık turizmi için gelen yabancı bireyler için açılan kayıt türüdür. Burada önemli olan hastanın pasaportu üzerinden kaydın alınması. TC vatandaşı bile olsa pasaport üzerinden kayıt alınmıyorsa uluslararası olarak seçilir. TC numarası var ise yabancı kökenli olsa bile ücretli statüsünde kayıt açılır. Her iki durumda da fatura hasta adına kesilir. Yabancı hastalar ülkemize turist, sağlık ihtiyacı, öğrenci, uluslararası anlaşmalara bağlı olarak gelebilmektedir. Ülkemizde bulunduğu süre zarfında hastaneye başvuruları durumunda hasta otomasyon sistemine kayıt altına alınır ve cepten ödeme yapılır. Zorunlu sebeplerden dolayı ülkemize gelen yabancıların sağlık harcamaları genel bütçeden sağlanmaktadır (Sayım, 2017).

5. MEDİKAL MUHASEBE UZMANLIK EĞİTİMİ VE ÖNEMİ

Genel muhasebe eğitiminin amacı yorum ve analiz yaparak bilgiyi kullanıp yorumlayabilen, ülkemizdeki yasal düzenlemelerin yanında, muhasebenin uluslararası uygulamalarında bağlantılar kurabilen meslek elemanları yetiştirmektir. Küreselleşmenin bir getirisi olarak, sağlık kurumları da sadece buldukları bölgede değil daha geniş bir alana hizmet ederek paydaşlarıyla rekabet etmektedir. Dolayısıyla sağlık kurumlarının rekabet avantajı sağlamak için muhasebe uygulamalarına ihtiyaç duymaktadırlar (Şahin, 2020). Bu bağlamda sağlık kurumları için medikal muhasebenin genel kapsamına hâkim çalışanlar önem kazanmaktadır. Sağlıkta dönüşüm programıyla birlikte kamu hastaneleri ile özel sağlık kurumları arasındaki ayrımın önemli derece kalkması sonucunda özel hastanelerde finansal muhasebe işlemleri daha da önem kazandı. Özel hastanelerin SGK ile çalışmaya başlaması, hastaların özel sağlık kurumlarına müracaat etmesi ile başlayan ve hastaneden ayrılmasına kadar ki süreçlerin muhasebesinin oluşturulması, sonuçlandırılması ve geri ödemelerin alınması sağlık hizmetinin sürdürülebilmesi için büyük önem arz etmektedir. Özel sağlık kurumlarının bütün bu süreçlerinin medikal muhasebe uzmanları tarafından yapılması, kontrol edilmesi ve sonuçlandırılması gereken uzun bir süreci kapsamaktadır (Kördeve, 2017). Özellikle özel sağlık sigorta kuruluşların müşterilerine özel hastanelerde hizmet alma hakkını tanınmasıyla Savaş ve Ekergil (2019) sağlık sektörünün yeni mevzuat ve yeni fiyatlandırma politikalarını oluşturmasını zorunlu kılmıştır. İş kazaları, trafik kazaları, acil mevzuatı, özel sağlık kurumları gibi farklı işleyişe sahip hizmet kollarında yapılan yanlış işlemler sağlık kuruluşuna ciddi mali kayıp verebilmektedir. Böylece medikal muhasebe uzmanlarına ve medikal muhasebe eğitiminin gerekliliğinin önemi anlaşılmaktadır (Şahin, 2020).

Sağlık kurumlarının yoğun olarak kullandığı maliyet muhasebesi içerikli derslerin genellikle üniversitelerin sağlık yönetimi bölümlerinde verilmektedir. Bu alanda yapılan literatür çalışmalarında üniversitelerin eğitim programlarında sağlık muhasebesine farklı yaklaştığı ve farklı ders adı altında müfredatlarına yer verdiği görülmektedir. Genel olarak müfredatlarında temel muhasebe eğitimi, maliyet muhasebesi ve finansal muhasebe alanıyla ilgili derslerin yoğun olduğu dersler verilmektedir (Şahin, 2020). Sevim (2019) tez çalışmasında üniversitelerin sağlık yönetimi bölümünde medikal muhasebeye ders olarak çok az ve seçmeli olarak ilgili bölümlerde yer verildiği görülmektedir (Sevim, 2019). Aynı şekilde Şahin (2020) araştırma makalesinde üniversitelerin Bologna bilgi paketlerine ve

üniversite web sayfalarına bakarak üniversitelerin ağırlıklı olarak verdiği muhasebe derslerini ortaya çıkardı. Bu çalışmada görülüyor ki medikal muhasebe dersleri ön lisans, lisans ve tezli lisansüstü programlarında seçmeli veya zorunlu ders şeklinde çok az yer verildiği görülmüştür. Sağlık yönetimi ve sağlık kurumları işletmeciliği bölümlerinde medikal muhasebeye gerekli önemin verilmediği, medikal muhasebeden ziyade genel muhasebe ve finansal muhasebeye ağırlık verildiği yapılan çalışmalarda görülmektedir. Medikal muhasebe eğitimi üniversitelerin sağlık yönetimi bölümünde ders olarak yeni verilmeye başlandığı, Sevim (2019) tez çalışmasında anlaşılmaktadır.

Sağlık teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte rekabetin arttığı sağlık alanında, sağlık harcamalarının vergi kanunlarına uygun şekilde giderleştiren medikal muhasebe uzmanlarına ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Ülkemizde hala bu alana yeterince önem verilmediği, incelenen üniversitelerin Bologna sayfalarında ve ders müfredatlarında görülmektedir. Muhasebe derslerinin verildiği, sağlık yönetimi ve sağlık kurumları işletmeciliği bölümlerinde incelenen 68 kamu ve vakıf üniversiteleri içerisinde Tablo 1’de görüldüğü gibi, beş üniversitede “Medikal Muhasebe” adı altında müfredatlarında ders olarak okutulduğu saptanmıştır. Sağlık yönetimi ve sağlık kurumları işletmeciliği bölümlerinde sağlık alanında verilen muhasebe dersleri; genel muhasebe, yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi ve finansal analiz olarak müfredatlarında karşımıza çıkmaktadır. Medikal muhasebe alanındaki eğitimlerin daha çok kurs aracılığıyla verildiği ya da sektörde çalışmaya başlamasıyla alındığı görülmüştür. Bu durum özel sağlık kurumları için ayrı zaman kaybı ve gereksiz maliyet olarak algılandığından personel seçiminde medikal muhasebe deneyim şartı aramasına neden olmaktadır.

Tablo 1. Medikal Muhasebe Derslerine Müfredatlarında Yer Veren Üniversiteler

ÜNİVERSİTE	FAKÜLTE	BÖLÜM	DERS ADI	Z /S	AKTS/ KREDİ	VERİLDİĞ İ YARIYIL	L/ÖL/YL
Harran Üniversitesi	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Sağlık Turizm İşletmeciliği Programı	Medikal Muhasebe	Z	5/5	4.Yy	Ön Lisans
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Sağlık Bilgi Sistemleri Teknikerliği	Medikal Muhasebe	S	3/3	2.Yy	Ön Lisans
Marmara Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sağlık Yönetimi	Medikal Muhasebe	Z	3/2	6.Yy	Lisans
İstanbul Okan Üniversitesi	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	Medikal Muhasebe	Z	3/4	2.Yy	Ön Lisans
Gelişim Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Sağlık Yönetimi	Medikal Muhasebe	Z	3/3	5.Yy	Lisans

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1’de de görüldüğü gibi 4 tane üniversitede medikal muhasebe dersleri zorunlu olarak okutulurken, bir tane üniversitede seçmeli olarak okutulmaktadır. Bu üniversitelerde yüksek lisans düzeyinde eğitimlerin henüz verilmediği fakat lisans ve ön lisan düzeyinde medikal muhasebe eğitimlerinin verildiği görülmektedir. Harran Üniversitesi Sağlık Turizm İşletmeciliği Programında medikal muhasebe dersleri olarak SGK mevzuat ve yönetmelikleri, SUT yönetmeliği ve mevzuatı konuları yer almaktadır. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sağlık Bilgi Sistemleri Teknikerliği bölümünde sağlık kurumlarında kullanılmak üzere hastane otomasyon sistemlerini geliştirerek medikal muhasebe işlerinin dijitalleştirecek uygulamalar geliştirilir ve bu alanda eğitimler verilmektedir. Fakat diğer üniversitelerin Bologna sayfalarında ders içeriği belirtilmemiş sadece medikal muhasebe adı altında ders verildiği görülmektedir. Çalışma sonucunda, medikal muhasebe alanındaki eğitimlerin, daha çok kurslar aracılığıyla verildiği ya da sağlık sektöründe çalışmaya başlanmasıyla tecrübe elde edilerek öğrenildiği tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Medikal muhasebe, özel sağlık kurumların devamlılığını sağlayan, hizmet kalitesini ve sağlık hizmet politikasının çerçevesini şekillendiren finansal yöntemdir. Sağlık hizmeti verilirken sağlık kurumunun ceza almasını önlemekle birlikte eldeki kıt kaynakları da daha verimli ve etkin kullanımını sağlamaktadır. Medikal muhasebe sağlık kurumu ile anlaşmalı kurumlar arasında ortak bir dil oluşturarak işleyişi hızlandırmaktadır. Bu nedenle bu alanda çalışacak uzman kişilerin yetiştirilmesine imkân sağlanmalıdır. Bu alanda çalışacak personele medikal muhasebe eğitimi üniversitede ilgili bölümlerde verilmelidir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde daha fazla staj programlarıyla sisteme yetişmiş personel istihdamı sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra üniversiteler özel sağlık kurumlarıyla iş birliği yaparak medikal muhasebe işlerinin yoğun olduğu sağlık kurumlarında medikal muhasebe eğitimi almış personel çalıştırmalıdır. Böylece medikal muhasebenin teorik kısmıyla ilgili okullarda eğitim verilecek, pratik kısmı ise sağlık kurumlarında staj programlarıyla tamamlanmış olacak. Medikal muhasebe, bütçe hedefi belirleme ve oluşturma, fiyat politikası oluşturma, özel sigortalı hasta anlaşmaları, yabancı hasta ilişkileri, dışarıdan sağlanan hizmetler için sözleşmeler oluşturma, yönetim politikası için raporlama şeklinde sıralanabilecek görevleri olan oldukça geniş kapsamlı bir süreçtir. Bu nedenle medikal muhasebe derslerine üniversitelerin ilgili alanlarında bu süreçler ayrıntılı bir şekilde eğitim sistemlerinde yer verilmelidir. Sağlık yönetimi ve sağlık kurumları yöneticiliği bölümlerini okuyan öğrenciler okul hayatının son yarı dönemini stajyer olarak hastanelerde tamamlamaktadırlar. Öğrenciler medikal muhasebe eğitimini bu staj programlarıyla alabilmektedir. Eğitimler kısa olduğundan yeterince deneyim kazanılmış olmamaktadır. Sonuç olarak, uzmanlık gerektiren medikal muhasebe eğitiminin, teorik ve uygulamanın birbirleri ile uyumlu bir şekilde süreçlerin yürütülmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Arik, Ö., & Yılmaz, F. Ö. (2021). *Sağlık kurumlarında medikal muhasebe süreçleri; Medical accounting processes in healthcare institutions. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(34-42), 9.

Azoulay, A., Doris, N. M., Fillion, K. B., Caron, J., Pilote, L., & Eisenberg, M. J. (2007). *The use of the transition cost accounting system in health services research. Cost Effectiveness and Resource Allocation*, 5(1), 11. <https://doi.org/10.1186/1478-7547-5-11>

Cansever, İ. H. (2015). *Üniversite hastanelerinin faturalama sürecindeki sorunlarını tespit etmeye yönelik bir araştırma*.

Dasdemir, E., Oğuz, M., Atalay, M., Bilgin, V., Testik, M., & Soydan, G. (2013). *Improving Hospital Billing Processes for Reducing Costs of Billing Errors*.

Kahramanoğlu, A., & Acar, D. (2017). *Sağlık işletmelerinde sorumluluk muhasebesi ve faaliyet bölümleri standardına göre transfer fiyatlaması: Bir kamu hastanesinde uygulama*. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 20(2), 111-128. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.306756>

Kliethermes, M. A. (2017). *Understanding health care Billing basics*. *Pharmacy Today*, 23(7), 57-68. <https://doi.org/10.1016/j.ptdy.2017.06.041>

Kördeve, M. (2017). *Sağlık ödemelerinde yeni bir kavram: Medikal Muhasebe*. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 1-13.

Lawrence, S., Alam, M., Northcott, D., & Lowe, T. (1997). *Accounting systems and systems of accountability in the New Zealand health sector*. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 10(5), 665-683. <https://doi.org/10.1108/09513579710194036>

Lynge, E., Sandegaard, J. L., & Rebolj, M. (2011). *The Danish national patient register*. *Scandinavian Journal of Public Health*, 39(7_suppl), 30-33. <https://doi.org/10.1177/1403494811401482>

Mehrolhassani, M. H., & Emami, M. (2013). *Change theory for accounting system reform in health sector: A case study of Kerman University of medical sciences in Iran*. *International Journal of Health Policy and Management*, 1(4), 279-285. <https://doi.org/10.15171/ijhpm.2013.57>

Meşe, M. (2003). *Hasta kayıt sistemi [Tesis, Fen Bilimleri Enstitüsü]*. <https://polen.itu.edu.tr/handle/11527/782>

Mossialos, E., Thomson, S., World Health Organization, & European Observatory on Health Systems and Policies. (2004). *Voluntary Health Insurance in the European Union*. World Health Organisation.

Nazhoğlu, B. (2020). *Sağlık işletmelerinde muhasebe sistemi perspektifinde medikal muhasebe*. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 533-550.

Orhaner, E. (2006). *Türkiye’de sağlık hizmetleri finansmanı ve genel sağlık sigortası*. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-22.

Orhaner, E., Biçer, E. B., & İlman, E. (2016). *Tms-2’ ye göre sağlık işletmelerinde stokların değerlendirilmesi (özel Hastane Örneği)*. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(7), 87-106.

- Özmen, S. (2013). *Genel sağlık sigortasının özel sağlık hizmeti sunucularına ve hasta memnuniyetine olan etkileri. Yüksek Lisans Tezi. <http://acikerisim.uludag.edu.tr/jspui/handle/11452/8183>*
- Patrick, D. L., & Bergner, M. (1990). *Measurement of health status in the 1990s. Annual Review of Public Health, 11(1), 165-183. <https://doi.org/10.1146/annurev.pu.11.050190.001121>*
- Savaş, A. B., & Ekerşil, V. (2019). *Üniversitelerin Sağlık yönetimi programlarında muhasebe ve finans derslerinin yeri ve türkiye uygulaması. Alanya Akademik Bakış, 3(1), 123-150. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.550708>*
- Sayım, F. (2016). *Kamu hastanelerinde muhasebe ilintisi kurulan faaliyetler ve özel hastane karşılaştırması-Yalova örneği. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 12(12), 672-684.*
- Sayım, F. (2017). *Yabancı uyruklu göçmenler-sığınmacılar ve ziyaretçiler için kamu ve özel hastanelerde verilen hizmetlerin faturalanması ve muhasebe kayıtları-Yalova örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 53, 35-54.*
- Sevim, S. (2019). *Türkiye’de sağlık yönetimi lisans programlarında muhasebe eğitiminin analizi; Bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, 1-163.*
- Somunoğlu, S. (1999). *Kavramsal açıdan sağlık. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 4(1).*
- Sözen, A. B. (2015). *Faturalama sürecinde yapılan hatalar sonucu oluşan gelir kayıplarının nedenleri ve kayıpları önlemek için yapılması gerekenler. Yüksek Lisans Tezi*
- Şahin, S. (2020). *Türkiye’de ki üniversitelerde sağlık yönetimi eğitiminde muhasebe ve finansman dersleri durum analizi. İşletme Akademisi Dergisi, 1(2), 102-124. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.435>*
- Tapan, B., Alıcı, S., Yıldırım, N., & Gayef, A. (2015). *Özel sağlık sigorta şirketlerinin genel sağlık sigortasının sürdürülebilirliği için tamamlayıcı sağlık sigortasının gerekliliği konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. İstanbul Bilim Üniversitesi Florence Nightingale Tıp Dergisi, 1(2), 77-86. <https://doi.org/10.5606/fng.btd.2015.015>*
- Uzun, S., & Dikmen, C. (2015). *Tamamlayıcı sağlık sigortası 235.*
- Varoğlu, F. Ö. (2013). *Tamamlayıcı sağlık sigortasının genel görünümü ve Türkiye’deki gelişim süreci. Sosyal Güvence, 3, 20-40.*
- Vasicek, D., & Roje, G. (2010). *Accounting system in croatian public healthcare organizations: An empirical analysis. Theoretical and Applied Economics, 6(547), 37-58.*

Yarar, O., & İnce, Ö. (2017). Sağlık kuruluşlarında hasta hizmetleri.

Yayar, R., & Daşçı, A. N. (2020). Özel sağlık sigortası talebini etkileyen faktörlerin ikili lojistik regresyon yöntemiyle analizi; İstanbul örneği. SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 10(1), 19-40. <https://doi.org/10.32331/sgd.752099>

Yüksel, İ. (2021). Sağlık kurumlarında tıbbi sekreterlerin performanslarının değerlendirilmesi; Bir kamu hastanesinde örnek uygulama. 30.